

MINISTERSTVO FINANCÍ
odbor Správní činnosti

PID: MFCRDXDWPB
Č. j.: MF-10765/2023/39-1

V Praze dne 24. 8. 2023

Metodická pomůcka

Správa správních poplatků

podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

Přehled používaných zkrácených názvů právních předpisů

zákon o správních poplatcích	- zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích
daňový řád	- zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
správní řád	- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
zákon o zřízení ministerstev	- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky
Ústava	- zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
zákon o obecním zřízení	- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
stavební zákon	- zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
zákon o matrikách	- zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů
zákon o České národní bance	- zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance
zákon o občanských průkazech	- zákon č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech
zákon o cestovních dokladech	- zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech
zákon o pobytu cizinců	- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů
zákon o azylu	- zákon č. 325/1999 Sb., o azylu
zákon o silničním provozu	- zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)
zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	- zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění

- odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona č. 307/1999 Sb.
- vyhláška o kolkových známkách** - vyhláška č. 383/2010 Sb., o kolkových známkách
- zákon o místních poplatcích** - zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích
- zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů** - zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- zákon o Akademii věd České republiky** - zákon č. 283/1992 Sb., o Akademii věd České republiky
- zákon o veřejných výzkumných institucích** - zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích
- zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací** - zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací)
- zákon o a.s. České dráhy a státní organizaci Správa železnic** - zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železnic a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů
- zákon o krajích** - zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
- zákon o sociálních službách** - zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- zákon o hasičském záchranném sboru** - zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru)

- zákon o požární ochraně** - zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně
- občanský zákoník** - zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- zákon o policii České republiky** - zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- zákon o obecní policii** - zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii
- zákon o právu na digitální služby** - zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů
- zákon o základních registrech** - zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech
- rozpočtová pravidla** - zákon č. 218/2000 Sb., zákon o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
- zákon o Finanční správě** - zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky
- kontrolní řád** - zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)
- insolvenční zákon** - zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Přehled příloh:

Vzor 1: Výzva k zaplacení správního poplatku (poplatky související se správním řízením a postupy dle správního řádu)

Vzor 2: Výzva k zaplacení správního poplatku (poplatky související se správou daní)

Vzor 3: Platební výměr na správní poplatek (poplatky související se správním řízením a postupy dle správního řádu)

Vzor 4: Platební výměr na správní poplatek (poplatky související se správou daní)

Vzor 5: Platební výměr – správní poplatek nebyl zaplacen ve správné výši (poplatky související se správním řízením a postupy dle správního řádu)

Vzor 6: Platební výměr – správní poplatek nebyl zaplacen ve správné výši (poplatky související se správou daní)

Vzor 7: Rozhodnutí o zastavení řízení (dle daňového řádu)

Vzor 8: Usnesení o zastavení řízení (dle správního řádu)

Vzor 9: Rozhodnutí o vrácení správního poplatku

Vzor 10: Rozhodnutí o vrácení správního poplatku – zamítnutí

Vzor 11: Rozhodnutí o vrácení přeplatku na správním poplatku

Vzor 12: Rozhodnutí o vrácení přeplatku na správním poplatku – zamítnutí

Úvod – důvody zpracování metodické pomůcky

Metodická pomůcka, která je určena zejména pro správce poplatku územních samosprávných celků, poskytuje výklad k jednotlivým ustanovením zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění účinném do 31. 12. 2022. Cílem metodické pomůcky je přehlednou a srozumitelnou formou vysvětlit jednotlivá ustanovení zákona a tomu odpovídá i její členění. Nejprve je vždy citováno příslušné ustanovení zákona, na které následně navazuje komentář. Metodická pomůcka je formou dotazů a odpovědí doplněna o příklady, s nimiž se úřední osoby správce správních poplatků při své činnosti nejčastěji setkávají, a o vzory písemností, které mohou úřední osoby využít v aplikační praxi.

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon upravuje správní poplatky (dále jen „poplatky“) a výkon jejich správy, zejména jejich vyměňování a vybírání, prováděné orgány moci výkonné a dále orgány územních samosprávných celků a orgány právnických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti státní správy (dále jen „správní úřad“).

Základní funkcí správních poplatků je funkce úhradová. Správní poplatek je úplatou za činnost (výkon veřejné správy) správních úřadů, za kterou platící subjekt dostává určitý individuální prospěch, výhodu, výsadu apod. jako protihodnotu. Jedná se o jednorázové platby vybírané za poplatné úkony uvedené v sazebníku zákona o správních poplatcích (dále jen „sazebník“), který je nedílnou součástí tohoto zákona. Smyslem zpoplatnění některých úkonů správních orgánů je vybrat příspěvek na činnosti, které se uskutečňují v zájmu konkrétní osoby, aby náklady na výkon státní správy, uskutečněný v zájmu jedince, nenesli všichni občané.

Správní poplatky mají též funkci regulační, neboť regulují přístup osob k úkonům a řízením správních úřadů. Jejich smyslem je mj. nezatěžovat státní správu zbytečnými podáními. Výše správních poplatků však musí být přiměřená, aby osoby, které žádají o vydání rozhodnutí nebo o jiný výstup příslušného orgánu, mohly toto rozhodnutí získat, tj. řízení musí zůstat z hlediska poplatků pro poplatníka dostupné. Některé úkony správnímu poplatku nepodléhají, nebo určité osoby či úkony mohou být od správního poplatku osvobozeny, a to zejména ze sociálních či ekonomických důvodů. Rovněž nejsou zpoplatněny úkony, ke kterým je subjekt ze zákona povinen, např. předmětem správního poplatku není první vydání občanského průkazu osobě, která dovršila 15 let.

Orgánem moci výkonné jsou ústřední orgány státní správy, resp. ústřední správní úřady, a to ministerstva (§ 1 zákona o zřízení ministerstev) a další ústřední orgány

státní správy (§ 2 zákona o zřízení ministerstev); správní úřady s celostátní působností, které jsou podřízeny ústředním orgánům státní správy (např. Česká obchodní inspekce, Generální ředitelství cel) a územní správní úřady, které vykonávají působnost v oblasti státní správy na vymezené části území (např. finanční úřady, úřady práce, katastrální úřady, celní úřady, krajské hygienické stanice, inspektoráty práce). K orgánům moci výkonné lze zařadit ještě bezpečnostní sbory a ozbrojené síly České republiky (např. Policie ČR, Armáda ČR), pokud vykonávají působnost v oblasti státní správy.

Orgánem územních samosprávných celků jsou obecní úřady, městské úřady, úřady městyse, magistráty statutárních měst a úřady městských částí a obvodů statutárních měst, Magistrát hlavního města Prahy a úřady městských částí hlavního města Prahy a krajské úřady. Především na tyto orgány územních samosprávných celků je zákonem delegován výkon státní správy, kterou vykonávají v přenesené působnosti.

Prostřednictvím přenesené působnosti svěřuje stát výkon státní správy obcím, jakožto představitelům místní samosprávy, s cílem umožnit občanům vyřizovat své základní záležitosti z oblasti státní správy přímo v místě svého bydliště nebo v jeho nejbližším okolí. Podle čl. 105 Ústavy výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon. Pokud zvláštní zákon upravuje působnost obcí a nestanoví, že jde o přenesenou působnost obce, platí, že jde o působnost samostatnou. To znamená, že v zákoně upravujícím působnost obce musí být vždy výslovně uvedeno, že se jedná o přenesenou působnost; není-li působnost takto jednoznačně stanovena, jedná se o samostatnou působnost.

Přenesenou působnost vykonává každá obec v tzv. základním rozsahu. Zákonem o obecním zřízení je stanoveno (§ 64 a § 66), které obce vykonávají přenesenou působnost v rozsahu pověřeného obecního úřadu a které v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Zvláštní zákon může také stanovit jiné správní obvody pro výkon některých agend, např. § 13 stavebního zákona nebo § 2 zákona o matrikách. Zvláštní zákon také stanoví, která působnost obce je vykonávána jako působnost vykonávaná v základním rozsahu nebo v rozsahu pověřeného obecního úřadu nebo v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Za podmínek upravených v § 63 odst. 1 a § 66a odst. 1 zákona o obecním zřízení je obcím umožněno uzavírat veřejnoprávní smlouvy, na jejichž základě budou orgány jedné obce vykonávat přenesenou působnost, nebo její část, namísto orgánů jiné obce, která je účastníkem smlouvy. Správní poplatek je pak příjmem rozpočtu té obce, jejíž orgán vykonává podle veřejnoprávní smlouvy vymezený rozsah přenesené působnosti.

V případě orgánů územních samosprávných celků je třeba zdůraznit, že správním úřadem není „až“ konkrétní odbor či oddělení, ale „už“ tento úřad sám (jako celek).

Orgány právnických osob správní poplatky vyměřují a vybírají, pokud vykonávají působnost v oblasti státní správy. V případě orgánu právnické osoby se bude jednat

buď o její statutární orgán podle zvláštního zákona, anebo orgán či zaměstnance jím pověřeného.

Správní orgány provádí dvojí správní řízení; jednak vedou správní řízení a uskutečňují procesní postupy a úkony, které podléhají poplatkové povinnosti, tzv. řízení ve věci. Současně vedle toho vedou řízení poplatkové ve věcech správních poplatků a provádějí jejich správu. Proto se správní orgán jako vykonavatel určité správní činnosti, která podléhá správnímu poplatku, dostává do postavení správního úřadu a současně je v postavení správce daně v rozsahu, v jakém vykonává správu správního poplatku (srov. rozsudek NSS, sp. zn. 5 As 34/2010).

Rozpočtové určení správních poplatků je dáno věcnou příslušností správního úřadu. Správní poplatky, jejichž správcem jsou správní úřady se sídlem na území České republiky, jsou příjmem státního rozpočtu. Výjimkou jsou správní poplatky, jejichž správcem jsou orgány územních samosprávních celků, jež jsou příjmem těchto orgánů. Správní poplatky, jejichž správcem je Česká národní banka, jsou příjmem této banky.

Nejčastější dotazy:

Dotaz:

Které právnické osoby vykonávají podle § 1 zákona o správních poplatcích působnost v oblasti státní správy a mohou tedy vybírat správní poplatky?

Odpověď:

Právnickou osobou podle § 1 zákona o správních poplatcích je například Česká národní banka, která je zřízena Ústavou České republiky a jsou jí svěřeny kompetence správního úřadu v rozsahu stanoveném zákonem o České národní bance a zákonem o správních poplatcích (§ 1 odst. 3 ve spojení s § 46d zákona o České národní bance).

§ 2

Předmět poplatků

- (1) *Předmětem poplatků je správní řízení upravené zvláštním právním předpisem a další činnost správního úřadu související s výkonem státní správy (dále jen „úkon“). Úkony, které podléhají zpoplatnění, jsou vymezeny v jednotlivých položkách sazebníku poplatků, který tvoří přílohu k tomuto zákonu (dále jen „sazebník“). Sazebník v jednotlivých položkách dále obsahuje případné osvobození od poplatku, úkony, které nejsou předmětem poplatku, zmocnění správního úřadu při stanovení výše poplatku, popřípadě poznámky, které upravují podrobnosti k jednotlivým úkonům.*
- (2) *Úkony zahájené správním úřadem z moci úřední, s výjimkou místního šetření, a úkony související s trestupkovým a s trestním řízením nejsou předmětem poplatku, nestanoví-li sazebník jinak.*

Předmětem správních poplatků jsou úkony, tedy jak správní řízení upravená zvláštními právními předpisy, tak další činnosti správního úřadu související s výkonem státní správy, což je např. vydávání opisů, výpisů apod. ze spisů vedených správním úřadem.

Správnímu poplatku nepodléhají všechny úkony, ale jen ty, které jsou vymezeny v sazebníku. Předmětem správních poplatků zpravidla nejsou úkony prováděné z moci úřední (s výjimkou místního šetření – položka 20), ale zásadně pouze ty úkony, které jsou zahajovány na základě žádosti nebo jiného návrhu žadatele. Právní úprava vychází z teze, že pokud se někdo se svou věcí dobrovolně obrací na správní úřady, aby se jí zabývaly, lze stanovit správní poplatek jako určitý příspěvek na realizaci této správní činnosti, a to na vrub žadatele. Řada položek je konstruována tak, že správní poplatek je navázán na podání žádosti, a nikoliv na provedení úkonu správním úřadem.

Předměty správních poplatků a jejich sazby jsou výslovně stanoveny v sazebníku. Není-li úkon v sazebníku uveden, správnímu poplatku nepodléhá. Některé zvláštní právní předpisy vymezující předmět správních poplatků odkazují na povinnost správní poplatek zaplatit např. zákon o cestovních dokladech, zákon o pobytu cizinců nebo zákon o azylu. Nejedná se ovšem o ustálené pravidlo, např. zákon o matrikách nebo zákon o občanských průkazech ustanovení o placení správního poplatku neobsahují.

Sazebník je přílohou zákona o správních poplatcích a má stejnou právní sílu jako samotný zákon. Účel sazebníku je však mnohem širší nežli pouhé stanovení, které úkony při výkonu státní správy podléhají zpoplatnění. Sazebník v jednotlivých položkách obsahuje případné osvobození od poplatku, úkony, které nejsou předmětem poplatku, zmocnění správního úřadu při stanovení výše poplatku, popřípadě poznámky, které upravují podrobnosti k jednotlivým úkonům. Tato ustanovení jsou normativní povahy, a pokud obsahují odlišnou úpravu od zákona, použijí se přednostně před pravidly uvedenými v obecné části zákona.

Sazebník je poměrně častým předmětem novelizací. Předměty správních poplatků včetně sazeb, jejich změny nebo zrušení navrhuje a zdůvodňuje resorty, do jejichž působnosti přísluší zvláštní právní předpisy.

Sazebník je rozdělen na dvanáct částí, v nichž jsou pod jednotlivými položkami zařazeny konkrétní úkony, které jsou předmětem správního poplatku a podléhají poplatkové povinnosti. K jednotlivým položkám je uvedena i konkrétní částka, případně procentní sazba k jejich určení ze základu správního poplatku. Jednotlivé části sazebníku označené římskými číslicemi se vztahují k různým úkonům souvisejícím s výkonem státní správy.

Nejčastější dotazy:

Dotaz:

Je účastník přestupkového řízení, pokud žádá o vydání kopie dokumentu ze spisu, povinen zaplatit správní poplatek podle položky 3 písm. a) sazebníku, anebo s ohledem na § 2 odst. 2 zákona o správních poplatcích správní poplatek neplatí?

Odpověď:

Ustanovení § 2 odst. 2 zákona o správních poplatcích stanoví v taxativním výčtu úkony, které nejsou předmětem správního poplatku. Předmětem správního poplatku nejsou jednak úkony, které jsou zahajovány z moci úřední s výjimkou místního šetření, a rovněž nejsou předmětem poplatku úkony související s přestupkovým řízením, nestanoví-li sazebník zákona o správních poplatcích jinak. Za vydání kopie ze spisu vybírá správní úřad správní poplatek podle položky 3 písmeno a) sazebníku zákona o správních poplatcích. Vzhledem k tomu, že v položce 3 není obsažena úprava odlišná od § 2 odst. 2 zákona o správních poplatcích, vydání kopie ze spisu vedeného v přestupkovém řízení není předmětem správního poplatku. Rozhodující přitom není, zda kopii požaduje obviněný, poškozený nebo osoba přímo postižená spácháním přestupku.

Dotaz:

Lze správní poplatek podle položky 3 písmeno a) sazebníku vybrat pouze za vydání kopií ze správních spisů již pravomocně ukončených, nebo lze správní poplatek vybrat i v průběhu probíhajícího správního řízení?

Odpověď:

Správní poplatek lze v průběhu řízení účtovat pouze jiným osobám než účastníkům řízení, připouští-li u nich správní řád nebo zvláštní právní předpis nahlížení do spisu. Správním poplatkem se nezaplatňuje vydání kopií v případech, kdy vydáním kopie je naplňováno právo účastníka řízení vyjádřit se v plném rozsahu ke všem skutečnostem, které jsou předmětem probíhajícího správního řízení. Od účastníků řízení lze proto správní poplatek vybírat jen za vydání kopií v případech, kdy správní řízení ve věci již bylo pravomocně ukončeno.

Dotaz:

Podléhá správnímu poplatku vydání výpisu z registru řidičů o záznamech bodového hodnocení požadovaného v rámci řízení o námitkách podle § 123f odst. 4 zákona o silničním provozu, anebo jeho vydání není předmětem poplatku podle § 2 odst. 2 zákona o správních poplatcích?

Odpověď:

Ustanovení § 2 odst. 2 zákona o správních poplatcích v tomto případě nelze aplikovat. Řízení o námitkách je zahajováno na základě žádosti poplatníka, nikoliv z moci úřední. Nejedná se ani o řízení o přestupku podle § 125c – 125j zákona o silničním provozu,

ale o jednu ze samostatných činností obecních úřadů na úseku státní správy uvedenou v § 124 odst. 5 písm. m) zákona o silničním provozu.

§ 3

Poplatník

(1) *Poplatníkem je fyzická nebo právnická osoba, která podala žádost nebo jiný návrh k provedení úkonu správnímu úřadu, nebo osoba, v jejímž zájmu nebo věci byl úkon proveden.*

(2) *Vznikne-li povinnost zaplatit poplatek za týž úkon více poplatníkům, zaplatí jej společně a nerozdílně, nestanoví-li sazebník jinak.*

Zákon o správních poplatcích ukládá povinnost zaplatit správní poplatek tomu, kdo požaduje provedení úkonu, který podléhá zpoplatnění. Konkrétně se jedná o osobu, která podala žádost o zahájení správního řízení, nebo podala jiný návrh k provedení úkonu správnímu úřadu, směřujícího k vydání rozhodnutí (ať již konstitutivního, či deklaratorního) o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických a právnických osob (účastníků řízení), ale též vydávání výstupů v rámci postupu správních orgánů při výkonu veřejné správy vůbec, tzn. na veškerou veřejnoprávní činnost správních orgánů směřujících navenek, včetně ověření, osvědčení, posudků, potvrzení, vyjádření, stanovisek apod.

Poplatníkem správního poplatku je i fyzická nebo právnická osoba, která sice výslovně nežádala správní orgán o provedení úkonu zpoplatňovaného podle sazebníku, ale jeho provedení je v jejím zájmu a je nezbytně nutné k vyřízení podání. Jde o místní šetření, které správní úřad provádí za účelem vyřízení podání fyzické nebo právnické osoby, a to i v případě, že o místní šetření nebylo fyzickou nebo právnickou osobou (tj. poplatníkem) výslovně žádáno.

Správní úřad, který zahajuje správní řízení, jehož výsledkem je úkon zpoplatněný podle sazebníku, vybere správní poplatek od poplatníka (žadatele o provedení úkonu), je-li žadatel oprávněný podle zvláštních předpisů, které upravují předmětné řízení, žádat o jeho provedení (získat povolení, rozhodnutí apod.), tzn., že má osoba žadatele tzv. věcnou legitimaci. Věcnou legitimací se rozumí stav vyplývající ze zvláštního předpisu, podle kterého je osoba subjektem práva (povinnosti), které je předmětem řízení. Např. žadatel o vydání stavebního povolení musí splňovat podmínky stavebního řádu, aby mu bylo vydáno stavební povolení a aby mohl být poplatníkem správního poplatku.

O jeden úkon může požádat správní úřad i více osob. Z hlediska zákona o správních poplatcích jsou všechny tyto osoby poplatníky se společnou poplatkovou povinností. Jestliže vznikne několika poplatníkům za tentýž zpoplatněný úkon povinnost zaplatit správní poplatek (např. při podání návrhu na vklad vlastnického práva), zaplatí jej společně a nerozdílně. Znamená to, že tuto poplatkovou povinnost může plnit kterýkoli z nich, a současně, že správní úřad může vyžadovat zaplacení správního poplatku od

kteréhokoliv z nich v plné výši, a je na těchto osobách, aby se mezi sebou následně vypořádaly.

Nejčastější dotazy:

Dotaz:

Lze přiznat poplatníkovi osobní či věcné osvobození od správního poplatku v případě, kdy je na základě plné moci zastoupen zástupcem nebo advokátem?

Odpověď:

Je-li poplatník zastoupen osobou, která vystupuje jeho jménem (např. na základě plné moci), pak jeho jménem a na jeho účet platí i správní poplatek, a to v sazbách a se všemi výhodami či omezeními, které se k osobě poplatníka vztahují. Správní úřad při splnění podmínek přizná osvobození bez ohledu na skutečnost, že zastupující osoba nárok na osvobození nemá.

Dotaz:

Matriční úřad vydal na základě žádosti snoubenců povolení uzavřít manželství mimo stanovenou dobu. Před vydáním povolení vybral od snoubence správní poplatek dle položky 12 písm. c) sazebníku zákona o správních poplatcích. Následně vyšla najevo skutečnost, že snoubenka, tedy nikoliv osoba, která poplatek uhradila, je držitelkou průkazu osoby se zdravotním postižením. Má matriční úřad správní poplatek na žádost snoubence vrátit?

Odpověď:

Oba snoubenci jsou v postavení poplatníka, přičemž poplatek se vybere od jednoho z nich. Pokud si tedy jeden ze snoubenců uplatní osvobození od poplatku, správní úřad poplatek nevybere a pokud ho již vybral, poplatek vrátí na žádost poplatníka, který poplatek uhradil.

Dotaz:

Pro účely zápisu změny vlastníka silničního vozidla v registru silničních vozidel v případě převodu vlastnického práva se podává podle § 8 zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla společná žádost dosavadního a nového vlastníka silničního vozidla a nového provozovatele silničního vozidla, není-li totožný s dosavadním nebo novým vlastníkem. V případě, že jeden z účastníků je držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P, vybere se správní poplatek od toho z účastníků, který není osvobozen, nebo se správní poplatek s odkazem na osvobození osoby průkazu ZTP nebo ZTP/P nevybere?

Odpověď:

Vzhledem k § 8 odst. 1 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, podle kterého se zápis změny vlastníka vozidla do registru silničních vozidel provádí na základě společné žádosti, jsou účastníci povinni podle § 3 odst. 2 zákona o správních poplatcích zaplatit správní poplatek společně a nerozdílně. Jestliže jeden

z poplatníků je od zaplacení správního poplatku osvobozen, správní poplatek správní úřad nevybere, neboť přiznané osvobození jednomu z poplatníků nelze přičíst k tíži druhému poplatníkovi.

§ 4

Sazby poplatků jsou stanoveny v sazebníku pevnou částkou nebo procentem u poplatku, jehož základ je vyjádřen v penězích (dále jen „procentní poplatek“). Základ procentního poplatku se zaokrouhluje na celé desítky korun českých nahoru. Procentní poplatek se vypočte jako součin základu poplatku a sazby poplatku.

Správní poplatky jsou jednorázovou platbou. Sazby správních poplatků jsou zpravidla určeny pevnou částkou uvedenou v sazebníku nebo procentní sazbou ze základu správního poplatku. V případech, kdy je sazba určena pevnou částkou za úkon, je již samotné vymezení předmětu poplatku považováno za dostatečné pro určení výše správního poplatku a není třeba základ vymezovat jiným způsobem. Sazebník obsahuje minimální množství procentních správních poplatků. Žádný z těchto správních poplatků nevybírají orgány územních samosprávních celků.

§ 5

Vyměření a vybírání poplatku, splatnost poplatku a následky jeho nezaplacení

(1) *Poplatky vyměřuje, vybírá a vymáhá správní úřad příslušný k provedení úkonu, nestanoví-li sazebník jinak.*

(2) *Poplatky stanovené v sazebníku pevnou částkou jsou splatné buď při přijetí podání, nebo později, vždy však před provedením úkonu, a to podle jeho vymezení v jednotlivých položkách sazebníku, nestanoví-li sazebník jinak. Nezaplátí-li poplatník poplatek v této lhůtě, vyzve ho správní úřad, aby tak učinil ve lhůtě do 15 dnů ode dne, který následuje po doručení výzvy k zaplacení poplatku, která je rozhodnutím podle zvláštního právního předpisu upravujícího správu daní. Ve výzvě k zaplacení poplatku správní úřad zároveň upozorní poplatníka na důsledky nezaplacení poplatku. Proti výzvě k zaplacení poplatku lze podat odvolání ve lhůtě do 15 dnů ode dne, který následuje po jejím doručení.*

(3) *Procentní poplatky a další poplatky, o nichž tak stanoví sazebník, vyměřuje správní úřad platebním výměrem a jsou splatné ve lhůtě do 15 dnů ode dne, který následuje po doručení platebního výměru. Obdobně vyměřuje správní úřad nedoplatky na poplatku.*

(4) *Nezaplátí-li poplatník poplatek ve lhůtách uvedených v odstavcích 2 a 3, správní úřad zastaví zahájené řízení nebo úkon neprovede, nestanoví-li sazebník jinak. Zaplatí-li poplatník poplatek po lhůtách uvedených v odstavcích 2 a 3, postupuje správní úřad v řízení tak, jako by byl poplatek zaplacen včas, pokud již nerozhodl o zastavení řízení. Je-li však poplatek zaplacen nejpozději do konce běhu odvolací lhůty proti tomuto rozhodnutí, pozbývá rozhodnutí platnosti a správní úřad tuto skutečnost vyznačí formou úředního záznamu ve spise.*

(5) *Správní úřad vydá výsledek provedeného úkonu vždy až po zaplacení poplatku, nestanoví-li sazebník jinak. Lhůty pro vydání rozhodnutí stanovené zvláštními právními předpisy neběží v době ode dne doručení výzvy nebo platebního výměru k zaplacení poplatku až do prokazatelného zaplacení poplatku.*

(6) *Penále, úrok z prodlení ani úrok za dobu posečkání s placením poplatku, stanovené zvláštním právním předpisem upravujícím správu daní, se neuplatňují.*

Správní poplatky, které jsou v sazebníku stanoveny pevnou částkou, správní úřad nevyměřuje, s výjimkou správního poplatku stanoveného v položce 20 za místní šetření. Správní poplatek, jehož splatnost souvisí s výsledkem řízení, je placen po provedeném řízení (např. je-li zřejmé, že žádosti bude vyhověno), a to na základě výzvy k zaplacení správního poplatku^{1,2}. Poplatník je vyzván k zaplacení správního poplatku také v případě, kdy je správní poplatek splatný při přijetí podání, avšak poplatník jeho úhradu v tento okamžik neprovede.

Procentní správní poplatky a další poplatky, o nichž tak stanoví sazebník, vyměřuje správní úřad platebním výměrem^{3,4} a jsou splatné ve lhůtě do 15 dnů ode dne, který následuje po doručení platebního výměru. Obdobně vyměřuje správní úřad nedoplatky^{5,6} na správním poplatku.

Výzva k zaplacení správního poplatku i platební výměr jsou rozhodnutími podle daňového řádu. Daňový řád dopadá i na formální a obsahovou úpravu rozhodnutí vydávaných v rámci správy správních poplatků.

Proti výzvě k zaplacení správního poplatku nebo proti platebnímu výměru se lze odvolat a o odvolání rozhoduje správní úřad nejbližší nadřízený správnímu úřadu, který provedl zpoplatňovaný úkon za předpokladu, že o odvolání nerozhodne sám prvostupňový správní úřad podle § 113 odst. 1 daňového řádu. Pokud poplatek nebyl zaplacen a odvolání podáno nebylo, správní úřad požadovaný úkon neprovede a rozhodne o zastavení řízení pro nezaplacení správního poplatku. U položky 1 sazebníku, podle které postupují orgány územních samosprávních celků, především při správě místních poplatků, zastavují tyto úřady řízení podle § 106 odst. 1 písm. e) daňového řádu⁷. U ostatních položek sazebníku postupují správní úřady podle § 66 odst. 1 písm. d) správního řádu⁸.

Jestliže dosud nebylo pravomocně rozhodnuto o zastavení řízení a dojde k zaplacení poplatku, správní úřad zaplacení poplatku uzná a postupuje v řízení tak, jako by byl poplatek zaplacen včas. Rozhodnutí o zastavení řízení pozbývá platnosti.

¹ Viz vzor 1: Výzva k zaplacení správního poplatku (poplatky související se správním řízením a postupy dle správního řádu)

² Viz vzor 2: Výzva k zaplacení správního poplatku (poplatky související se správou daní)

³ Viz vzor 3: Platební výměr na správní poplatek (poplatky související se správním řízením a postupy dle správního řádu)

⁴ Viz vzor 4: Platební výměr na správní poplatek (poplatky související se správou daní)

⁵ Viz vzor 5: Platební výměr – správní poplatek nebyl zaplacen ve správné výši (poplatky související se správním řízením a postupy dle správního řádu)

⁶ Viz vzor 6: Platební výměr – správní poplatek nebyl zaplacen ve správné výši (poplatky související se správou daní)

⁷ Viz vzor 7: Rozhodnutí o zastavení řízení (dle daňového řádu)

⁸ Viz vzor 8: Usnesení o zastavení řízení (dle správního řádu)

Zaplatí-li poplatník správní poplatek v době po nabytí právní moci rozhodnutí o zastavení řízení, správní úřad se řídí pravomocným rozhodnutím a nepokračuje v řízení. Správní úřad je povinen podle § 7 odst. 4 zákona o správních poplatcích vrátit na žádost poplatníka nejvýše 50 % zaplaceného poplatku, ale jen přesahuje-li výše poplatku částku 100 Kč.

Nejčastější dotazy:

Dotaz:

Poplatník neuhradil správní poplatek, který mu byl vyměřen platebním výměrem za místní šetření podle položky 20 sazebníku zákona o správních poplatcích. Na jaký exekuční orgán se máme obrátit, když celní úřad odmítl neuhrazený správní poplatek vymáhat, protože k provedení této exekuce není oprávněn?

Odpověď:

Podle § 5 odst. 1 zákona o správních poplatcích poplatky vyměřuje, vybírá a vymáhá správní úřad příslušný k provedení úkonu, nestanoví-li sazebník jinak. V položce 20 sazebníku zákona o správních poplatcích, podle které se zpoplatňuje místní šetření nebo ohledání na místě, žádná odchylná úprava od tohoto ustanovení není obsažena. Je tedy na správním úřadu, který správní poplatek vyměřil, aby také zajistil jeho vymáhání. Při vymáhání bude postupovat podle § 175 a násl. daňového řádu.

Dotaz:

Po uplynutí jednoho roku od vybrání správního poplatku správní úřad zjistil, že správní poplatek vybral v nesprávné výši. Může správní úřad požadovat jeho doplacení?

Odpověď:

V případě zjištění nedoplatku na správním poplatku, který vznikl v důsledku nedodržení postupu při vyměřování a vybírání správního poplatku uvedeném v § 5 odst. 2 zákona o správních poplatcích, anebo v důsledku vybrání správního poplatku v částce nižší než je zákonem stanovená sazba správního poplatku, správní úřad nedoplatek na správním poplatku vyměří podle § 5 odst. 3 zákona o správních poplatcích platebním výměrem. Poplatník je povinen nedoplatek na správním poplatku zaplatit ve lhůtě do 15 dnů ode dne, který následuje po doručení platebního výměru. Nedoplatek na správním poplatku lze vyměřit nejpozději ve lhůtě pro stanovení správního poplatku podle § 148 odst. 1 daňového řádu, která činí 3 roky, maximálně 10 let a počne běžet dnem, v němž se správní poplatek stal splatným podle § 5 odst. 2 zákona o správních poplatcích.

Dotaz:

Jak postupovat v případě, kdy poplatník zaplatil správní poplatek při podání žádosti u jiného správního úřadu?

Odpověď:

Podle § 5 odst. 1 zákona o správních poplatcích vyměřuje, vybírá a vymáhá správní poplatky správní úřad příslušný k provedení úkonu, nestanoví-li sazebník jinak. V případě, kdy poplatník zaplatil správní poplatek při podání žádosti u jiného správního úřadu (místně či věcně nepřislušného), postoupí správní úřad žádost dle příslušného právního předpisu (správní řád nebo daňový řád) a převede zaplacený správní poplatek podle § 75 daňového řádu příslušnému správnímu úřadu. O převedení zaplaceného správního poplatku vyrozumí správní úřad poplatníka.

§ 6

Placení poplatku

- (1) *Poplatky se platí v české měně, nestanoví-li tento zákon jinak (odstavec 2, 3 a 5).*
- (2) *České zastupitelské úřady vyměřují procentní poplatky v té cizí měně, ve které je vyjádřen základ poplatku. Vztahuje-li se předmět úkonu, prováděný českým zastupitelským úřadem, k peněžním prostředkům poplatníka a tyto prostředky má český zastupitelský úřad u sebe, může procentní poplatek vybrat srážkou z těchto prostředků.*
- (3) *Poplatky stanovené pevnou částkou mohou české zastupitelské úřady vybírat rovněž*
 - a) *v měně státu, v němž mají své sídlo, nebo*
 - b) *v měně jiného státu, je-li Českou národní bankou vyhlášen kurs devizového trhu této měny.*
- (4) *Pro účely placení poplatku podle odstavců 2 a 3 provede český zastupitelský úřad přepočítání na cizí měnu a naopak podle kursu devizového trhu vyhlášeného Českou národní bankou k poslednímu dni kalendářního měsíce předcházejícího lhůtám splatnosti poplatku stanoveného pevnou částkou nebo vyměřeného platebním výměrem, a to po celý následující kalendářní měsíc. Pro přepočítání měn, jejichž kurs devizového trhu Česká národní banka nevyhláší, použije český zastupitelský úřad kurs amerického dolaru k místní měně vyhlášený centrální bankou státu, v němž má český zastupitelský úřad sídlo, a to rovněž k poslednímu dni předcházejícího kalendářního měsíce, také po celý následující kalendářní měsíc.*
- (5) *Poplatky placené na českých hraničních přechodech mohou správní úřady vybírat rovněž v cizí měně, kterou tuzemské banky vykupují.*
- (6) *Přepočítání české měny na cizí měnu a naopak provádí správní úřad na českém hraničním přechodu podle kursu devizového trhu vyhlášeného Českou národní bankou v pátek týdne, který předchází dni splatnosti poplatku stanoveného pevnou částkou, nebo dni splatnosti poplatku vyměřeného platebním výměrem, a to po celý následující týden. Přeplatek na poplatek (§ 7 odst. 2), který byl zaplacen v cizí měně, může správní úřad vrátit v české měně.*
- (7) *Poplatky přepočítávané z české měny na cizí měnu a naopak se zaokrouhlují na celé měnové jednotky nahoru, nestanoví-li sazebník jinak.*

(8) Poplatky vyměřované a vybírané správními úřady se sídlem na území České republiky, s výjimkou poplatků vyměřovaných a vybíraných orgány územních samosprávných celků, poplatků vyměřovaných a vybíraných na českých hraničních přechodech a poplatků vyměřovaných a vybíraných Českou národní bankou, lze platit kolkovými známkami, jestliže poplatek nepřevyšuje 5 000 Kč. V ostatních případech, s výjimkou poplatků vyměřovaných a vybíraných českými zastupitelskými úřady a orgány územních samosprávných celků, se poplatky platí na zvláštní účet státního rozpočtu. Zvláštní účet státního rozpočtu zřizuje u České národní banky příslušný správní úřad se souhlasem Ministerstva financí. U českých zastupitelských úřadů se poplatky platí na účty těchto úřadů v zahraničí a způsob placení poplatků u orgánů územních samosprávných celků si určí tyto orgány podle zvláštního právního předpisu upravujícího správu daní.

Platba je specifickým úkonem vůči správci daně, který není podáním. Platba poplatku musí vždy směřovat vůči příslušnému správci daně, tj. správnímu úřadu příslušnému k provedení úkonu. V případě, že tomu tak není, musí nepříslušný správce daně platbu postoupit podle § 75 daňového řádu.

Podle ustanovení Zmocnění k části XII české zastupitelské úřady vyměřují a vybírají konzulární poplatky za úkony stanové nejen v části XII, ale také v jiné části sazebníku, k jejichž provedení nejsou příslušné, pouze přijímají žádosti k jejich provedení.

Zastupitelský úřad žádost přijme a posoudí, zda má veškeré náležitosti související s jejím vyřízením. Vybere správní poplatek dle příslušné položky sazebníku při přijetí žádosti, nebo později, vždy však před provedením úkonu. Žádost vyřídí buď přímo, nebo ji postoupí k vyřízení příslušnému úřadu. Správní poplatky vybírané zastupitelskými úřady jsou příjmem státního rozpočtu, a to z důvodu hospodárnosti i v případech, kdy je žádost postoupena k vyřízení jinému úřadu. Správní poplatky vybírané zastupitelskými úřady jsou evidovány v elektronickém informačním systému Ministerstva zahraničních věcí.

Jedním ze způsobů placení správních poplatků podle § 163 daňového řádu je placení kolkovými známkami, a to do částky 5 000 Kč. Příjem z kolkových známek je dle prováděcí vyhlášky k zákonu o státním rozpočtu příjmem státního rozpočtu.

Kolkovými známkami tedy nelze platit mimo jiné správní poplatky vyměřované a vybírané orgány územních samosprávných celků, neboť tyto jsou podle § 7 odst. 1 písm. d) a § 8 odst. 1 písm. d) zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, příjmem rozpočtu příslušné obce či kraje.

Nejčastější dotazy:

Dotaz:

Stanoví zákon o správních poplatcích, jakou formu má mít doklad o zaplacení správního poplatku? Některé úřady vystavují jako doklad o zaplacení správního poplatku potvrzení tištěné z počítače nebo z poplatkového automatu. Některé úřady

používají pro tyto účely tiskopisy SEVT, anebo třeba obojí v závislosti na tom, zda je správní poplatek hrazen na přepážce vyřizující danou agendu (např. vidimaci) nebo na hlavní pokladně.

Odpověď:

Zákon o správních poplatcích neobsahuje zvláštní úpravu ve vztahu k evidenci správních poplatků, správní poplatky se proto evidují podle § 149 daňového řádu. Podle odstavce 4 tohoto ustanovení musí být evidence průkazná, přičemž není zákonem stanovena forma dokladů, na základě kterých je prováděna. Záleží tedy zcela na jednotlivých správních úřadech, jakou formu dokladu použijí, pokud zvolená forma splňuje tyto podmínky.

Dotaz:

V jaké výši vybere správní úřad správní poplatek za vydání rozhodnutí ve společném řízení, které obsahuje několik výroků?

Odpověď:

Společné řízení se provádí z důvodu hospodárnosti za podmínek stanovených zákonem (§ 140 správního řádu, § 7 daňového řádu) a neznamená jakékoliv daňové úlevy pro poplatníky. Pro stanovení výše správního poplatku v případě společného řízení je rozhodující, kolik je v rozhodnutí obsaženo výroků, tedy kolik by bylo vydáno samostatných rozhodnutí. Správní úřad vybere správní poplatek ve výši součtu jednotlivých poplatků.

Dotaz:

Jak postupovat v případě, kdy poplatník uhradil správní poplatek orgánu územního samosprávného celku vylepením kolkové známky?

Odpověď:

Pokud poplatník uhradí správní poplatek za úkony prováděné orgány územního samosprávného celku vylepením kolkové známky, správní poplatek není řádně uhrazen, neboť jeho úhrada je provedena v rozporu s § 6 odst. 8 zákona o správních poplatcích. Správní úřad, ke kterému je poplatníková žádost směřována, podle § 5 odst. 2 zákona o správních poplatcích vyzve poplatníka, aby správní poplatek zaplatil ve lhůtě do 15 dnů ode dne, který následuje po doručení výzvy k zaplacení správního poplatku. Současně se doporučuje poplatníka poučit o možnosti požádat si podle § 7 odst. 2 zákona o správních poplatcích o vrácení správního poplatku chybně uhrazeného kolkovou známkou do státního rozpočtu.

Dotaz:

V položce 24 ustanovení „Poznámky“ bodu 4. zákon o správních poplatcích stanoví, že byla-li žádost o provedení úkonu, zpoplatněná v této položce, podána prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy, je správní poplatek stanovený v písmenech a) až h) příjmem obce, jejímuž obecnímu živnostenskému úřadu bylo podání doručeno. V případě, že je kontaktním místem veřejné správy zastupitelský

úřad, je správní poplatek příjmem tohoto úřadu nebo je zastupitelský úřad povinen postoupit zaplacený správní poplatek příslušnému obecnímu úřadu?

Odpověď:

I v případech, kdy je zastupitelský úřad kontaktním místem veřejné správy, postupuje při vyměřování a vybírání správních poplatků pouze podle § 6 a obecných ustanovení v části XII zákona o správních poplatcích. Ustanovení „Poznámky“ bod 4. k položce 24 sazebníku se na postup zastupitelských úřadů nepoužije a zaplacený správní poplatek se příslušnému obecnímu úřadu nepřeposílá.

§ 7

Vracení poplatku

- (1) *Správní úřad vrátí poplatek v plné výši na žádost osoby, která poplatek zaplatila,*
 - a) *nebyl-li proveden požadovaný úkon, vymezený v jednotlivých položkách sazebníku, a nejde-li o poplatek, jehož předmětem je správním úřadem přijatá žádost, návrh, přihláška, podnět, námítka, ohlášení nebo oznámení,*
 - b) *byl-li zaplacen poplatek, který není stanoven v sazebníku,*
 - c) *byl-li zaplacen poplatek osobou, která není podle tohoto zákona poplatníkem.*
- (2) *Správní úřad vrátí na žádost poplatníka částku, o kterou zaplatil poplatník na poplatek více, než činí sazba stanovená v sazebníku (dále jen „přeplatek na poplatek“).*
- (3) *Proti rozhodnutí o vrácení poplatku a rozhodnutí o vrácení přeplatku na poplatek podle odstavců 1 a 2 není přípustný opravný prostředek.*
- (4) *Zaplatil-li poplatník poplatek až po dni nabytí právní moci rozhodnutí správního úřadu o zastavení řízení podle § 5 odst. 4, vrátí správní úřad na žádost poplatníka nejvýše 50 % zaplaceného poplatku, a to jen přesahuje-li výše poplatku částku 100 Kč.*
- (5) *O vrácení poplatku, jeho části nebo přeplatku na poplatek rozhoduje a poplatek, jeho část nebo přeplatek na poplatek vrací správní úřad, kterému byl poplatek zaplacen. Poplatek, který byl zaplacen kolkovou známkou, vrátí správní úřad ze zvláštního účtu státního rozpočtu. Nemá-li správní úřad tento zvláštní účet státního rozpočtu zřízen, vrátí poplatek, zaplacený kolkovou známkou, na základě jeho rozhodnutí, finanční úřad místně příslušný podle sídla správního úřadu, který o vrácení poplatku rozhodl.*
- (6) *Odstavce 1 až 5 se při vrácení poplatku nepoužijí, stanoví-li sazebník jinak.*

Správní poplatek, popřípadě jeho část, nebo přeplatek na správním poplatku vrací správní úřad vždy na žádost poplatníka nebo osoby, která poplatek zaplatila. Nepožádá-li poplatník nebo osoba, která správní poplatek zaplatila o jeho vrácení ve lhůtě 6 let od konce roku, ve kterém přeplatek vznikl, nárok na vrácení správního poplatku zaniká podle § 160a daňového řádu.

V odstavci 1 je upraveno vrácení správního poplatku v plné výši.^{9,10} Správce poplatku vrátí správní poplatek v plné výši, pokud není proveden zpoplatněný úkon, nebo pokud provedený úkon správnímu poplatku nepodléhá, popřípadě když je správní poplatek zaplacený osobou, která není poplatníkem podle zákona o správních poplatcích. Správní poplatek se nevrací, i když požadovaný úkon není proveden, v případech, kdy je zpoplatněno již samotné přijetí žádosti, návrhu, přihlášky, podnětu, námítky, ohlášení nebo oznámení.

V odstavci 2 je upraveno vrácení přeplatku na správním poplatku.^{11,12} Přeplatek na správním poplatku vzniká, pokud poplatník zaplatí na správním poplatku částku vyšší než je stanovena sazba správního poplatku, nebo v případě dodatečného uplatnění osvobození od správního poplatku, případně se může jednat o částku, o kterou byl správní poplatek na žádost snížen. Správní úřad může správní poplatek snížit, případně upustit od jeho vybrání, podle základě ustanovení „Zmocnění“ daného v příslušné položce sazebníku.

Přeplatek na správním poplatku je započten na úhradu daňových nedoplatků u téhož správního úřadu, nebo i u jiného správního úřadu, to ale pouze v případě, že si jej tento jiný správní úřad v postavení správce daně vyžádá. Není-li žádných nedoplatků, stane se přeplatek na správním poplatku vratitelným přeplatkem, o jehož vrácení či jiné použití podle § 155 daňového řádu může poplatník požádat. Správní úřad je povinen tento vratitelný přeplatek vrátit ve lhůtě 30 dnů ode dne obdržení žádosti o vrácení přeplatku.

V odstavci 4 je upraveno vrácení části správního poplatku. Pro vrácení části správního poplatku je zákonem určena pouze maximální částka, která může být poplatníkovi na žádost vrácena, a to nejvýše 50 % ze zaplaceného správního poplatku, a zároveň přesahuje-li částku 100 Kč. Dolní hranici zákon o správních poplatcích neurčuje. Je tedy plně na správním uvážení správce poplatku, v jaké výši bude správní poplatek vrácen. Správní úřad je povinen posoudit skutkový stav, který vedl k tomu, že zpoplatněný úkon proveden nebyl, a míru zavinění poplatníka na zmaření provedení úkonu. Správní úřad při rozhodování o výši vráceného správního poplatku postupuje vždy individuálně a zároveň dbá na to, aby při jeho rozhodování nedošlo k porušení zásady legitimního očekávání vyjádřené v § 8 odst. 2 daňového řádu. Podle této zásady správce daně dbá na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.

Správní poplatek, jeho část nebo přeplatek na správním poplatku vrací podle odstavce 5 ten správní úřad, kterému byl správní poplatek zaplacen. Správní úřad vydává na základě žádosti poplatníka rozhodnutí o vrácení správního poplatku, jeho části nebo přeplatku na správním poplatku. Pokud se žádosti poplatníka vyhovuje v plném rozsahu, není proti tomuto rozhodnutí přípustný opravný prostředek. Jelikož jde

⁹ Viz vzor 9: Rozhodnutí o vrácení správního poplatku

¹⁰ Viz vzor 10: Rozhodnutí o vrácení správního poplatku – zamítnutí

¹¹ Viz vzor 11: Rozhodnutí o vrácení přeplatku na správním poplatku

¹² Viz vzor 12: Rozhodnutí o vrácení přeplatku na správním poplatku – zamítnutí

o řízení při placení daní, je poplatník oprávněn podle § 159 daňového řádu uplatnit námitku. Námitku lze podat ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí u správního úřadu, který rozhodnutí vydal. V opačném případě, tedy pokud žádosti poplatníka není vyhověno (zcela nebo zčásti), má poplatník právo podat ve lhůtě 30 dnů od doručení rozhodnutí odvolání, neboť z restriktivního výkladu odstavce 3 vyplývá, že možnost podání odvolání je vyloučena pouze u kladného rozhodnutí o žádosti.

V případě chybné platby správního poplatku, která je příjmem územního samosprávného celku, kolkovou známkou, postupuje správní úřad tak, že vyzve poplatníka k zaplacení správního poplatku na jeho účet s odůvodněním, že zaplacením správního poplatku kolkovou známkou se příslušná částka stala příjmem státního rozpočtu, zatímco příjmy ze správních poplatků vybíraných územními samosprávnými celky jsou jejich příjmem (správní poplatek tedy není uhrazen). Správní úřad současně informuje poplatníka o možnosti požádat o vrácení správního poplatku zaplaceného kolkovou známkou.

Poplatek zaplacený kolkovou známkou vrací správní úřad na žádost poplatníka z účtu státního rozpočtu s předčíslem 3711, který je určen pro příjmy ze správních poplatků. Pokud nemá správní úřad tento účet zřízen, vrátí správní poplatek zaplacený kolkovou známkou místně příslušný finanční úřad podle sídla správního úřadu, a to na základě rozhodnutí o vrácení správního poplatku vydaného správním úřadem, který obdržel od poplatníka žádost o provedení úkonu.

Ustanovení § 7 odst. 6 připouští možnost stanovení rozdílné právní úpravy vrácení poplatku v sazebníku.

Nejčastější dotazy:

Dotaz:

Lze vrátit zaplacený správní poplatek, o jehož vrácení poplatník požádal z důvodu nároku na osvobození od správního poplatku, i když od jeho zaplacení uplynulo již několik let?

Odpověď:

Poplatníkovi, kterému je přiznáno osvobození od správního poplatku podle zákona o správních poplatcích, vznikne zaplacením správního poplatku přeplatek na správním poplatku podle § 7 odst. 2 zákona o správních poplatcích. Správní úřad tento přeplatek na základě žádosti vrátí, pokud poplatník požádá o jeho vrácení ve lhůtě podle § 160a daňového řádu, tedy do 6 let od konce roku, ve kterém přeplatek vznikl. Přeplatek správní úřad vrátí z účtu, na který byl správní poplatek zaplacen, a to bez ohledu na to, ve kterém roce byl zaplacen.

Dotaz:

Lze v případě zamítavého rozhodnutí ve věci (nevyhovění podané žádosti o vydání povolení nebo licence) upustit od vybrání správního poplatku za vydání rozhodnutí?

Odpověď:

Je-li správní poplatek stanoven za vydání rozhodnutí např. o vydání povolení nebo licence, je jeho splatnost podle § 5 odst. 2 zákona o správních poplatcích dána nejpozději „před provedením úkonu“. Správní úřad správní poplatek vybere až před vydáním rozhodnutí, tj. v okamžiku, kdy je zřejmé, že žádost bude kladně vyřízena. Jestliže správní úřad žádosti o vydání povolení nebo licence nevyhoví, není oprávněn správní poplatek vybrat. Pokud byl již poplatek zaplacen, je správce poplatku povinen podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona o správních poplatcích tento správní poplatek na žádost osoby, která poplatek zaplatila, v plné výši vrátit.

Dotaz:

Umožňuje zákon o správních poplatcích vrátit správní poplatek v případě zpětvzetí žádosti?

Odpověď:

Možnost vrácení správního poplatku je upravena v § 7 odst. 1 zákona o správních poplatcích, a to v případech taxativně uvedených v písmenech a) až c) tohoto ustanovení. Podle písmene a) lze vrátit správní poplatek, jehož předmětem je konkrétní úkon (vydání, ověření, udělení, ohlášení, zápis atd.). Pokud je předmětem správního poplatku přijetí žádosti, okamžikem přijetí žádosti správním úřadem možnost vrácení správního poplatku zaniká.

Nejčastěji je požadováno vrácení správního poplatku za úkony ve stavebním řízení. Úkony v řízení podle stavebního zákona, podléhající zpoplatnění správním poplatkem, jsou stanoveny v položkách 17 a 18 sazebníku. Předmětem zpoplatnění v uvedených položkách je provedení úkonu správním úřadem deklarované jako vydání. Za úkon „vydání“ se podle zákona o správních poplatcích nepovažuje fyzické vydání dokumentu, ale provedení úkonu, který žadateli poskytne za zaplacený správní poplatek určité protiplnění nebo výhodu. Za splnění podmínky nelze považovat pouhé vydání např. stavebního povolení, ale toto povolení musí být pravomocné. Pokud stavební úřad vydal stavební povolení a v průběhu odvolacího řízení došlo ke zpětvzetí žádosti, je správní úřad povinen vrátit správní poplatek, neboť žadatel jeho zaplacením nezískal žádné protiplnění. Zpětvzetí žádosti před provedením úkonu je důvodem pro vrácení správního poplatku bez ohledu na skutečnost, která vedla ke zpětvzetí žádosti. Požádá-li osoba, která správní poplatek zaplatila o jeho vrácení, správní úřad správní poplatek v plné výši vrátí.

Dotaz:

Krajskému úřadu byla jako věcně a místně příslušnému úřadu postoupena žádost o uznání vzdělání dosaženého v zahraničí. Na žádost byla nalepena kolková známka ve výši 1000 Kč, neboť poplatník předpokládal, že žádost bude vyřizována příslušným ministerstvem. Krajský úřad vyzval poplatníka k zaplacení správního poplatku ve výši 1000 Kč na jeho účet s odůvodněním, že zaplacením správního poplatku kolkovou známkou se částka 1000 Kč stala příjmem státního rozpočtu, zatímco příjmy ze

správních poplatků vybíraných územními samosprávnými celky jsou jejich příjmem. Lze tuto částku vrátit poplatníkovi ze státního rozpočtu zpět?

Odpověď:

Podle § 7 odst. 5 zákona o správních poplatcích vrátí správní úřad správní poplatek zaplacený kolkovou známkou z účtu státního rozpočtu s předčíslem 3711, určeného pro příjmy ze správních poplatků. Pokud správní úřad tento účet nemá, vrátí na základě jeho rozhodnutí tento poplatek finanční úřad místně příslušný podle sídla správního úřadu, který o vrácení poplatku rozhodl. Vzhledem k tomu, že územní samosprávné celky výše uvedený účet nemají, vydá krajský úřad na základě žádosti poplatníka rozhodnutí o vrácení správního poplatku, které postoupí příslušnému finančnímu úřadu.

§ 8

Osvobození od poplatku

- (1) *Od poplatků jsou osvobozeny*
 - a) *státní orgány a státní fondy,*
 - b) *diplomatická zastupitelství cizích států a delegovaní diplomatictí zástupci, konzulové z povolání a další osoby, jsou-li státními příslušníky cizích států a požívají-li výsady a imunity podle mezinárodního práva, je-li zaručena vzájemnost a nejde-li o úkony prováděné v osobním zájmu nebo k osobnímu prospěchu těchto osob,*
 - c) *územní samosprávné celky a jejich orgány, požadují-li provedení úkonů souvisejících s výkonem státní správy, kterým jsou pověřeny,*
 - d) *právnícké osoby, požadují-li provedení úkonů souvisejících s výkonem státní správy, kterým jsou pověřeny,*
 - e) *fyzické nebo právnícké osoby, stanoví-li tak mezinárodní smlouvy a ujednání, kterými je Česká republika vázána.*
- (2) *Od poplatků jsou osvobozeny úkony*
 - a) *související s prováděním zvláštních právních předpisů o sociálním zabezpečení, o důchodovém pojištění, o příplatku k důchodu a o zvláštním příspěvku k důchodu, o veřejném zdravotním pojištění, o státní sociální podpoře, o nemocenském pojištění, o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, o zaměstnanosti, o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, o sociálně-právní ochraně dětí, o sociálních službách, o dávkách pro osoby se zdravotním postižením, pomoci v hmotné nouzi, ve věcech branné povinnosti občanů a ve věcech civilní služby, s výjimkou poplatku za vydání nebo výměnu průkazu osoby se zdravotním postižením a s výjimkou poplatku za přijetí žádosti o akreditaci vzdělávacího programu podle právních předpisů o sociálních službách a podle zákona o zaměstnanosti,*

- b) prováděné v důsledku změny nebo opravy názvu obce, města, kraje, ulice, jiného veřejného prostranství, rodného čísla a úkony prováděné v důsledku rozhodnutí z moci úřední,
 - c) pro orgány územního samosprávného celku, prováděné úřadem téhož územního samosprávného celku,
 - d) pro účely dědického řízení, prováděného notářem jako soudním komisařem,
 - e) pro účely exekučního řízení, prováděného soudním exekutorem, s výjimkou položky 1 bod 1 písmeno m),
 - f) pro účely využití volebního práva,
 - g) související s poskytováním dočasné ochrany cizincům,
 - h) stanoví-li tak mezinárodní smlouvy a ujednání, kterými je Česká republika vázána,
 - i) prováděné v důsledku živelní pohromy na území České republiky; za živelní pohromu se pro účely tohoto zákona považují nezaviněný požár a výbuch, blesk, víchřice a rychlost větru nad 75 km/h, povodeň, záplava, krupobití, sesouvání půdy, sesuny půdy a skalní zřícení, pokud k nim nedošlo v souvislosti s průmyslovým nebo stavebním provozem, sesouvání nebo zřícení lavin a zemětřesení dosahující alespoň 4. stupně Richterovy mezinárodní stupnice udávající makroseismické účinky zemětřesení.
- (3) Na výsledku úkonu osvobozeného podle odstavce 2 písm. a) až i) vyznačí správní úřad účel, k němuž byl proveden.
- (4) Od poplatků jsou osvobozeny i další osoby nebo úkony, a to v rozsahu stanoveném v sazebníku.
- (5) V rozsahu stanoveném v sazebníku se správní úřad zmocňuje snížit nebo zvýšit poplatek anebo upustit od jeho vybrání.

Účelem tohoto ustanovení je umožnit osvobození od placení správních poplatků pro případy, kdy není s ohledem na předmět řízení nebo osobu poplatníka žádoucí trvat na splnění poplatkové povinnosti. Zákon o správních poplatcích neupravuje individuální osvobození od správních poplatků na základě osobních a majetkových poměrů poplatníka.

V odstavci 1 se zavádí tzv. osobní osvobození, tj. osvobození osob od povinnosti platit správní poplatek za úkon, který jinak jeho zaplacení podléhá. U osobního osvobození není určující, o jaký správní úkon se jedná. Klíčová je naopak povaha subjektu, který žádá o jeho uskutečnění. Je zde uveden výčet osob, resp. subjektů, u nichž vzhledem k jejich povaze nastává osvobození od povinnosti platit správní poplatek přímo ze zákona. Důvodem je skutečnost, že placení správních poplatků by vedlo k navyšování prostředků na jejich činnost. Jedná se většinou o subjekty napojené na státní rozpočet, které by tak v podstatě přispívaly na chod sebe samých, a docházelo by k nežádoucím přesunům prostředků v rámci státního rozpočtu z jedné položky do druhé.

Od správních poplatků jsou v první řadě osvobozeny státní orgány a státní fondy. Státním fondem je v současné době Státní fond životního prostředí České republiky,

Státní fond kultury České republiky, Státní fond dopravní infrastruktury, Státní fond podpory investic, Státní zemědělský intervenční fond a Státní fond kinematografie.

Státními orgány jsou všechny orgány státu, a to jak ty, které vykonávají státní správu, tak i ty, které působí v oblasti moci zákonodárné a soudní. Zjednodušeně řečeno, osvobození v tomto ohledu je nastaveno tak, že "stát sám sobě správní poplatky neplatí".

Od správních poplatků jsou dále osvobozena diplomatická zastoupení a osoby požívající výsad a imunit podle mezinárodního práva, za podmínky, že je zaručena vzájemnost, tj. že od správních či jiných obdobných poplatků jsou v zahraničí osvobozeny orgány a osoby reprezentující Českou republiku.

Osobní osvobození od správních poplatků se také vztahuje na územní samosprávné celky a jejich orgány, ale jen požadují-li provedení úkonů souvisejících s výkonem státní správy, kterým jsou pověřeny. Jde o případy, kdy jsou výkonem státní správy pověřeny na základě zákona orgány územních samosprávných celků, zpravidla většinou obecní a krajské úřady. Vzhledem k tomu, že jde o výkon státní správy v přenesené působnosti, uplatní se na ně stejné osvobození jako v případě státu a státních orgánů. Jestliže stát sám sobě správní poplatky neplatí, nemůže tomu být jinak ani v případě výkonu státní správy v přenesené působnosti.

Zcela shodné pravidlo platí i pro právnické osoby, požadují-li provedení úkonů souvisejících s výkonem státní správy, kterým jsou pověřeny. Kdo je pověřen výkonem státní správy, má povahu státního orgánu a je od správního poplatku osvobozen. Toto osvobození platí výlučně pro výkon státní správy. Osvobození se nevztahuje na výkon samosprávy, případně na podnikatelskou nebo jinou činnost.

Od správních poplatků je také osvobozena fyzická nebo právnická osoba, o které to stanoví mezinárodní smlouva.

Odstavec 2 se vztahuje na případy, kdy není rozhodující, kdo konkrétně žádá o provedení úkonu, který podléhá zpoplatnění, nýbrž určující je povaha požadovaného úkonu. Jedná se o osvobození věcné.

Od správních poplatků jsou v první řadě osvobozeny takové úkony, u nichž musí být dán poměrně široký přístup k jejich uskutečnění a u nichž není zájem na regulativní a fiskální funkci správních poplatků. Zejména se jedná o úkony z oblasti zdravotnictví a sociálního zabezpečení s uvedenými výjimkami.

Dále se osvobození vztahuje na úkony prováděné v důsledku změny nebo opravy názvu obce, města, kraje, ulice, jiného veřejného prostranství, rodného čísla a úkony, prováděné v důsledku rozhodnutí z moci úřední. Důvodem je povaha těchto změn, k nimž došlo právě z moci úřední a změny musí být provedeny, aniž by se tomu tak dělo z vůle a iniciativy poplatníka. V případě změny názvu ulice proto nepodléhá správnímu poplatku např. výměna občanského průkazu.

Od správních poplatků jsou osvobozeny územní samosprávné celky, pokud činí orgán územního samosprávného celku úkon pro tento územní samosprávný celek. Např. starostovi - představiteli obce, je třeba ověřit podpis na kupní smlouvě při prodeji nemovitých věcí, které jsou ve vlastnictví obce. Na základě osvobození nebude úřad obce vybírat správní poplatek za ověření podpisu starosty téže obce. To znamená, že obec nebude sama sobě platit správní poplatky ze svých rozpočtových prostředků. Pokud by však šlo o starostu obce, která není pověřená výkonem státní správy na úseku ověřování podpisů a starosta si nechá ověřit podpis úřadem jiné obce, správní poplatek bude vybrán, neboť prodej nemovitých věcí nesouvisí s výkonem státní správy, která je přenesena na územní samosprávné celky zvláštním předpisem. V daném ohledu jde o vstřícný krok vůči územní samosprávě a jejímu výkonu. Z toho důvodu je třeba odlišovat osvobození z důvodu výkonu státní správy v přenesené působnosti podle odstavce 1 písm. c) a z důvodu výkonu samostatné působnosti vůči orgánu téhož územního samosprávného celku podle odst. 2 písm. c).

Další případy věcného osvobození zahrnují úkony pro účely dědického řízení, prováděného notářem jako soudním komisařem, úkony pro účely exekučního řízení, prováděného soudním exekutorem [s výjimkou položky 1 bod 1 písmeno m)], úkony pro účely využití volebního práva, úkony související s poskytováním dočasné ochrany cizincům a také ty úkony, u nichž to stanoví mezinárodní smlouvy.

Věcné osvobození se vztahuje i na insolvenční správce, pokud jsou jim poskytovány informace a prostředky nutné ke zjištění a zajištění majetku dlužníka náležejícího do majetkové podstaty (§43 insolvenčního zákona). Obdobně se postupuje u likvidátora jmenovaného soudem (§192 občanského zákoníku).

Zvláštním případem osvobození od správních poplatků jsou úkony prováděné v důsledku živelní pohromy na území České republiky. V § 8 odst. 2 písm. i) je obsažen taxativní výčet okolností, které se považují za živelní pohromu a v souvislosti s nimiž dochází k osvobození od správních poplatků.

Od správních poplatků jsou osvobozeny i další osoby nebo úkony, a to v rozsahu stanoveném v sazebníku. V rámci obecné úpravy osvobození nelze předvídat veškeré předměty zpoplatnění správními poplatky, a proto odstavec 4 obsahuje zmocnění ke stanovení osvobození v jednotlivých položkách sazebníku. Správní úřad v případě posuzování nároku na osvobození posuzuje daný konkrétní případ jak z pohledu osvobození osobního, tak věcného nebo stanoveného v sazebníku.

Podle § 8 odst. 5 je správním úřadům svěřeno správní uvážení vztahující se ke snížení, zvýšení nebo upuštění od správního poplatku, pokud toto zmocnění obsahují jednotlivé položky sazebníku. Úprava výše správního poplatku musí být vždy řádně odůvodněna a musí mít základ v konkrétních okolnostech, při současném dodržení zásady legitimního očekávání.

Otázkou vztahu zákona o správních poplatcích k jiným právním předpisům se zabýval Nejvyšší správní soud. V rozhodnutí sp. zn. 5 As 34/2010 konstatoval, že klíčovým pro

osvobození, snížení nebo upuštění od správního poplatku je zákon o správních poplatcích. Výčet obsažený v tomto zákoně je taxativní povahy a vůči jiné právní úpravě má povahu zvláštního právního předpisu. Pokud tedy zákon o správních poplatcích neumožňuje osvobození, snížení nebo upuštění od správního poplatku, nelze uvedenou úlevu přiznat, ani kdyby tak stanovil jiný právní předpis.

Nejčastější dotazy:

Dotaz:

Jsou Akademie věd České republiky a její ústavy osvobozeny od správního poplatku za provedení vidimace a legalizace?

Odpověď:

Akademie věd České republiky je zřízena zákonem o Akademii věd České republiky. Podle § 3 tohoto zákona je Akademie věd organizační složkou České republiky, její činnost je financována ze státního rozpočtu České republiky. Pro rozpočtové účely má postavení ústředního orgánu, prostředky pro ni se rozpočtují v samostatné kapitole státního rozpočtu. Akademie věd tedy splňuje podmínky pro přiznání osobního osvobození podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona o správních poplatcích, a to v rozsahu celého sazebníku.

Pracoviště Akademie věd České republiky jsou veřejnými výzkumnými institucemi podle zákona o veřejných výzkumných institucích. Podle § 2 odst. 1 a 2 tohoto zákona je veřejná výzkumná instituce právnickou osobou, jejímž hlavním předmětem činnosti je výzkum, včetně zajišťování infrastruktury výzkumu, vymezený zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Veřejná výzkumná instituce může být zřízena Českou republikou nebo územním samosprávným celkem; jménem České republiky plní funkci zřizovatele veřejné výzkumné instituce ministerstvo, jiný ústřední orgán státní správy nebo Akademie věd v postavení organizační složky státu. Z výše uvedeného vyplývá, že pracoviště zřizovaná Akademií věd jako veřejné výzkumné instituce nesplňují podmínky pro přiznání osobního osvobození podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona o správních poplatcích.

Dotaz:

Je Správa železnic, dříve Správa železniční dopravní cesty, osvobozena od správního poplatku?

Odpověď:

Správě železnic nelze přiznat osobní osvobození od správních poplatků podle § 8 odst. 1 zákona o správních poplatcích, neboť není státním orgánem ani státním fondem osvobozeným podle písmene a) tohoto ustanovení.

Podle § 8 odst. 1 písm. d) zákona o správních poplatcích jsou osvobozeny od správních poplatků právnické osoby pověřené zvláštním zákonem výkonem státní správy, kdy ve svěřené oblasti státní správy při vedení správního řízení vystupují jako správní úřad. Podle zákona o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci

Správa železnic a o změně zákona o dráhách a zákona o státním podniku došlo ke dni 31. 12. 2002 k zániku státní organizace České dráhy bez likvidace. Ke dni 1. 1. 2003 vznikly dvě nástupnické organizace, a to České dráhy, a.s. a státní organizace Správa železniční dopravní cesty. K 1. 1. 2020 se přejmenovala Správa železniční dopravní cesty na Správu železnic, státní organizaci.

Správa železnic hospodaří s majetkem státu, který tvoří železniční dopravní cestu, plní funkci vlastníka dráhy, zajišťuje provozování, provozuschopnost, modernizaci a rozvoj železniční dopravní cesty. Dále přiděluje kapacitu dopravní cesty a od 1. 7. 2008 je také provozovatelem celostátní železniční dráhy a regionálních drah ve vlastnictví státu. Výkon státní správy této organizaci však zákonem svěřen nebyl, proto nelze Správě železnic přiznat osvobození ani podle § 8 odst. 1 písm. d).

Dotaz:

Je možné, aby některé příspěvkové organizace byly osvobozeny od správního poplatku a jiné ne?

Odpověď:

Příspěvkové organizace nejsou osvobozeny od správních poplatků. Vymezení subjektů osvobozených podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona o správních poplatcích je jednoznačné, vztahuje se pouze na státní orgány a státní fondy, a proto není možné osvobození vztáhnout na další subjekty, a to ani na ty, které jsou zřizovány ministerstvy a územními samosprávnými celky k plnění úkolů v oboru jejich působnosti. Pokud je osvobození ve vztahu k příspěvkové organizaci přiznáno, nejedná se o osvobození osobní, ale věcné, přiznané konkrétnímu úkonu.

Dotaz:

Jaký je rozdíl mezi osvobozením podle § 8 odst. 1 písm. c) a odst. 2 písm. c) zákona o správních poplatcích?

Odpověď:

V § 8 odst. 1 písm. c) je přiznáno osvobození od správních poplatků územním samosprávným celkům (obcím a krajům) a jejich orgánům (§ 5 zákona o obcích a § 1 zákona o krajích), pokud žádají správní úřad o provedení úkonu, který vyplývá z výkonu státní správy, která byla na územní samosprávný celek převedena zvláštním zákonem. Obě tyto podmínky musí být splněny současně. Jedná-li se tedy o úkony, které souvisejí s výkonem místní samosprávy, nelze osvobození od správního poplatku přiznat. Např. požádá-li úřad územního samosprávného celku jiný správní úřad o vydání stavebního povolení v řízení podle stavebního zákona, které je předmětem správního poplatku, nejedná se o „úkon související s výkonem státní správy“, neboť o stavební povolení nežádá v rámci jemu svěřeného výkonu státní správy, ale o výkon samosprávy. Skutečnost, že pro správní úřad vydávající stavební povolení je tato činnost výkonem státní správy v oblasti řízení podle stavebního zákona, nemá na přiznání osvobození žádný vliv.

Podle § 8 odst. 2 písm. c) lze přiznat osvobození od správních poplatků pouze orgánům územního samosprávného celku za úkony prováděné úřadem téhož územního samosprávného celku. Jestliže orgán územního samosprávného celku žádá o provedení správního úkonu svůj vlastní úřad, pak je tento úkon od správního poplatku osvobozen vždy, bez ohledu na skutečnost, zda je požadován úkon v souvislosti s výkonem samostatné nebo přenesené působnosti.

Dotaz:

Jsou Charita Česká republika a její jednotlivé organizace osvobozeny od správních poplatků?

Odpověď:

Podle § 8 odst. 2 písmeno a) zákona o správních poplatcích jsou od správních poplatků osvobozeny úkony související s prováděním zvláštních právních předpisů v tomto ustanovení uvedených (jedná se o taxativní výčet) bez ohledu na právní postavení subjektu, který tyto úkony provádí. Charita Česká republika je dobročinná organizace s celostátní strukturou a je prostřednictvím svých složek (farní, městské a oblastní charity) nestátním poskytovatelem sociálních služeb podle § 6 zákona o sociálních službách. Proto veškeré úkony, požadované Charitou a jejími složkami v souvislosti s poskytováním sociálních služeb, které podléhají správnímu poplatku, jsou od tohoto poplatku osvobozeny.

Charita Česká republika je církevní právnickou osobou a účelovým zařízením církve, proto jí lze jmenovitě přiznat osvobození podle ustanovení „Osvobození“ bod 2. k položkám 3, 4 a 5 sazebníku zákona o správních poplatcích. Osvobození nelze uplatnit pouze pro úkony vyplývající z pracovněprávních vztahů, neboť je povinností uchazeče o práci, aby doložil příslušné doklady, případně jejich kopie, pořízené na vlastní náklady.

Dotaz:

Lze přiznat osvobození od správních poplatků hasičskému sboru?

Odpověď:

Je třeba rozlišovat, o jaký hasičský sbor se jedná.

Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky je podle § 6 odst. 1 zákona o hasičském záchranném sboru součástí Ministerstva vnitra. Hasičské záchranné sbory krajů (§ 7) a záchranný útvar (§ 8) jsou organizačními složkami státu. Proto jsou jak Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, tak hasičské záchranné sbory krajů a záchranný útvar osvobozeny od správních poplatků podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona o správních poplatcích.

Naproti tomu jednotky sboru dobrovolných hasičů obce nebo podniku jsou zřizovány obcí v samostatné působnosti nebo podnikem podle zákona o požární ochraně, proto jim osvobození od správních poplatků podle § 8 odst. 1 nelze přiznat.

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Česká hasičská jednota a Moravská hasičská jednota jsou zapsanými spolky podle občanského zákoníku, jsou proto osvobozeny od správních poplatků pouze v případě osvobození spolků v jednotlivých položkách sazebníku (např. úkony podle položek 3, 4 a 5).

Dotaz:

Je osvobozena od správních poplatků policie?

Odpověď:

Policie České republiky je zřízena zákonem o policii České republiky a je jí tudíž přiznáno osvobození podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona o správních poplatcích.

Podle § 1 zákona o obecní policii je obecní policie orgánem obce, který zřizuje a zrušuje obecní zastupitelstvo obecně závaznou vyhláškou. Je-li obecní policie zřízena obcí, která je městem nebo statutárním městem, a v hlavním městě Praze, se označuje jako městská policie. Obecní či městské policii jako orgánu územního samosprávného celku lze tedy přiznat osvobození podle § 8 odst. 2 písm. c) v případě, kdy žádá o provedení úkonu u úřadu územního samosprávného celku, který je jejím zřizovatelem.

§ 9

Sleva na poplatku

Správní úřad sníží poplatek o 20 %, nejvýše však o 1 000 Kč, pokud je žádost nebo jiný návrh k provedení úkonu podán na elektronickém formuláři zveřejněném podle zákona upravujícího právo na digitální služby. To neplatí, pokud žádost nebo jiný návrh nelze podat jinak než na tomto elektronickém formuláři. Sleva na poplatku se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

Zákon o právu na digitální služby podle § 4 odst. 3 stanovuje povinnost orgánům veřejné moci zveřejňovat elektronické formuláře umožňující automatické předvyplňování údajů, kterými orgány veřejné moci již disponují. Jedná se o tzv. interaktivní formuláře, které po prokázání totožnosti uživatele služby s využitím elektronické identifikace zajistí automatizované doplnění údajů nezbytných pro poskytnutí digitální služby. Samotné zveřejňování interaktivních formulářů se podle citovaného ustanovení provádí prostřednictvím Ministerstva vnitra.

Povinnost zveřejňovat interaktivní formuláře prostřednictvím Ministerstva vnitra nespojuje zákon o právu na digitální služby s jeho konkrétním informačním systémem. Ohlašovatelé agend mají zákonnou povinnost vytvořené formuláře v elektronické podobě předat v rámci procesu ohlášení agendy Ministerstvu vnitra ke zveřejnění na portálu veřejné správy (§ 54 odst. 1 písm. c) a § 54 odst. 6 zákona o základních registrech).

Zákon nevylučuje jiný způsob uveřejnění interaktivních formulářů, vždy je však zveřejnění nutno provést také prostřednictvím Ministerstva vnitra.

Orgány veřejné moci nemají povinnost elektronické formuláře vytvářet (§ 4 odst. 3 zákona o právu na digitální služby stanovuje toliko povinnost orgánů veřejné moci zveřejnit interaktivní formuláře), pokud jsou však interaktivní formuláře orgány veřejné moci vytvořeny, je nutné splnit povinnost a zveřejnit je vždy prostřednictvím Ministerstva vnitra, ideálně způsobem podle zákona o základních registrech (tzv. ústředním správním úřadem v rámci procesu ohlášení agendy) nebo i jiným způsobem.

Dotaz:

V kterých případech a od jakého data lze přiznat slevu na poplatku podle § 9 zákona o správních poplatcích?

Odpověď:

Slevu na poplatku přiznává § 9 zákona o správních poplatcích s účinností od 1. 2. 2020, pokud jsou současně splněny dvě podmínky pro její přiznání - podání nebo jiný úkon vůči orgánu veřejné moci je učiněn na interaktivním formuláři a formulář byl zveřejněn prostřednictvím Ministerstva vnitra. Sleva je přiznána nejdříve od 1. 2. 2020, nebo od data zveřejnění příslušného elektronického formuláře prostřednictvím Ministerstva vnitra. Jestliže žádost nebo jiný návrh nelze podat jinak než na interaktivním elektronickém formuláři, slevu nelze přiznat.

§ 10

Dohled finančních úřadů na příjmy státního rozpočtu

(1) Finanční úřady kontrolují u správních úřadů, zda poplatky, které jsou příjmem státního rozpočtu, jsou včas a ve výši odpovídající tomuto zákonu vyměřovány, vybírány, placeny, popřípadě vráceny. Místní příslušnost finančních úřadů se řídí sídlem správního úřadu, u něhož se kontrola provádí.

(2) Zjistí-li finanční úřad nesprávný postup, upozorní v zápisu z kontroly správní úřad na nedostatky, na povinnost vymáhat nedoplatky na poplatcích a stanoví lhůtu ke zjednání nápravy.

(3) Bylo-li právo vymáhat nedoplatek na poplatku promlčeno, uloží finanční úřad správnímu úřadu, rozhodnutím podle správního řádu, zaplatit nedoplatek místo poplatníka do státního rozpočtu, a to z rozpočtových prostředků tohoto správního úřadu.

Ustanovení § 10 zakotvuje kontrolní pravomoc finančních úřadů ve vztahu ke správním úřadům, které vyměřují, vybírají a vymáhají správní poplatky, které jsou podle § 6 odst. 1 písm. g) rozpočtových pravidel příjmem státního rozpočtu.

Finanční úřady kontrolují u správních úřadů, které jsou podle § 10 daňového řádu správcem poplatku, zda jsou poplatky vyměřovány, vybírány, vymáhány, popřípadě vráceny včas a ve výši odpovídající zákonu o správních poplatcích. Místní příslušnost finančních úřadů se řídí sídlem správního úřadu, u něhož se kontrola provádí. Podle

§ 12 odst. 2 zákona o Finanční správě kontrolu provádí finanční úřad v obvodu své územní působnosti, i když jinak není pro kontrolovaný subjekt místně příslušný. Věcná působnost finančních úřadů je dána § 10 odst. 2 písm. c) zákona o Finanční správě, podle kterého finanční úřady provádějí kontrolu výkonu správy poplatků, které jsou příjmem státního rozpočtu, jsou-li k jejich správě věcně příslušné jiné orgány.

Kontrola výkonu správy správních poplatků není daňovou kontrolou podle § 85 a násl. daňového řádu. Postup při kontrole výkonu správy správních poplatků upravuje kontrolní řád.

Zjistí-li finanční úřad nesprávný postup správního úřadu při vyměřování, vybírání, placení, popřípadě vrácení správních poplatků, upozorní na něj písemně v protokolu o kontrole a podle § 10 odst. 2 zákona o správních poplatcích stanoví lhůtu k odstranění těchto nedostatků a ke zjednání nápravy. Lhůtu ke zjednání nápravy ponechává zákon o správních poplatcích na uvážení správního úřadu.

Nezaplacené správní poplatky vymáhají správní úřady, které poplatky vybírají. K nedoplatkům na správních poplatcích dochází zcela výjimečně, a to zpravidla z důvodu pochybení na straně správního úřadu, který vybere správní poplatek v nižší sazbě, anebo provede úkon, aniž by byl správní poplatek zaplacen.

V odstavci 3 je zakotveno ustanovení, podle kterého, bylo-li právo vymáhat nedoplatek na správním poplatku promlčeno, uloží finanční úřad správnímu úřadu rozhodnutím podle správního řádu zaplatit nedoplatek místo poplatníka do státního rozpočtu, a to z vlastních rozpočtových prostředků tohoto úřadu.

Lhůta pro stanovení nedoplatku (tj. vyměření nedoplatku platebním výměrem) je podle § 148 odst. 1 daňového řádu tříletá a počíná běžet dnem splatnosti správního poplatku. Pokud nastane některá ze skutečností uvedených v § 148 odst. 2 až 4 daňového řádu, lhůta pro stanovení nedoplatku se prodlouží, opakuje se její běh nebo lhůta po nějakou dobu neběží. Nedoplatek však lze i v případech, kdy opakovaně počala běžet lhůta nová nebo se lhůta stavěla, stanovit nejpozději do deseti let ode dne splatnosti správního poplatku.

Lhůta pro vybrání a vymáhání nedoplatku je podle § 160 odst. 1 daňového řádu šestiletá a počíná běžet dnem splatnosti správního poplatku. Je-li však v této lhůtě proveden úkon, který přerušuje nebo staví běh lhůty, opakuje se její běh nebo lhůta po určitou dobu neběží. Nedoplatek lze vymáhat nejpozději do dvaceti let ode dne splatnosti správního poplatku.

§ 11

Přechodné ustanovení

Bylo-li řízení ve věci předmětu poplatku zahájeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, vybere se poplatek podle dosavadních právních předpisů, a to i v případech, kdy se poplatek stane splatným po dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

Uvedené přechodné ustanovení bylo aplikováno při přechodu původní právní úpravy, kterou byl zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, účinný do 15. 1. 2005, na novou právní úpravu v podobě zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

Podstatou přechodných ustanovení je předcházení sporů, jak postupovat po nabytí účinnosti nového zákona a zda lze na právní vztahy v něm upravené aplikovat původní, nebo naopak nastupující právní úpravu.

Naprostá většina novel zákona o správních poplatcích směřuje do sazebníku, v němž předměty správních poplatků v jednotlivých položkách vychází z různých právních předpisů. Nejsou-li součástí novely přechodná ustanovení, která by deklarovala, podle jaké právní úpravy se bude v přechodném období postupovat, je nutné, jak již konstatoval Ústavní soud v nálezu II. ÚS 2843/18, zohlednit především dopad dosavadní nebo nové právní úpravy ve vztahu k osobě poplatníka a zvolit postup, který co nejméně zasáhne do jeho ústavně garantovaných práv a svobod a jeho legitimní očekávání tak bude narušeno co nejméně.

§ 12

Zmocňovací ustanovení

Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda nařízením na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu¹³

- a) provést úpravu předmětů a sazeb poplatků stanovených v sazebníku,*
- b) osvobodit od poplatků ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, hasičské záchranné sbory a havarijní službu.*

Vláda je tímto ustanovením, za podmínek stanovených v zákoně, zmocněna k vydání nařízení, kterým může provést úpravu předmětů a sazeb správních poplatků stanovených v sazebníku nebo osvobodit od správních poplatků ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, hasičské záchranné sbory a havarijní službu.

Nařízení lze tedy vydat pouze po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a pouze na dobu trvání tohoto stavu a může tak být učiněno jen v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu.

Vláda nicméně není ani v takovéto situaci oprávněna k tomu, aby zavedla nové správní poplatky, kdy by rozšířila předmět správních poplatků daný § 2 a představovaný sazebníkem. Měnit lze proto pouze ty správní poplatky, které jsou již v zákoně výslovně uvedeny.

¹³ § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

§ 13

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

- 1. Zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.*
- 2. Vyhláška č. 81/1995 Sb., o osvobození od správních poplatků.*
- 3. Vyhláška č. 270/1998 Sb., o osvobození od správního poplatku.*

Toto ustanovení obsahuje výčet právních předpisů, které se dnem účinnosti zákona o správních poplatcích zrušují. Konkrétně se jedná o předcházející zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích (současně s ním byly zrušeny i jeho novely ve formě zákonů). Kromě zákona č. 368/1992 Sb. byly zrušeny i některé další změnové zákony, resp. ty jejich části, které zákon č. 368/1992 Sb. v průběhu jeho účinnosti (1. 1. 1993 až 15. 1. 2005) novelizovaly. Toto zrušení bylo provedeno prostřednictvím zvláštního zákona, kterým je zákon č. 635/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o správních poplatcích.

Zrušovací ustanovení jsou obsažena ve dvou zákonech, což z hlediska přehlednosti není nejvhodnější řešení. V současné době je praxe opačná; v zájmu právní jistoty je zrušován jedním zákonem jak „hlavní“ právní předpis, tak i ty právní předpisy, které jej v mezidobí změnily (tj. jeho novely), resp. části těchto novel, pokud byla novelizace provedena právním předpisem, který upravoval i jiné právní předpisy. Neuvádí se proto obecný výčet zrušovaných předpisů slovy „ve znění pozdějších předpisů“, nýbrž konkrétní uvedení zrušovaných předpisů.

Současně byly zrušeny i dva prováděcí předpisy ve formě vyhlášek Ministerstva financí, a to vyhláška č. 81/1995 Sb., o osvobození od správních poplatků, která osvobozovala nadace a občanská sdružení, založená k poskytování obecně prospěšných činností, od správních poplatků stanovených za úkony uvedené v položkách 3, 4, 5 a 10 sazebníku, a vyhláška č. 270/1998 Sb., o osvobození od správního poplatku, která osvobozovala fyzické nebo právnické osoby přímo postižené přírodní živelní pohromou na území České republiky, pokud pro ně byly prováděny v důsledku této přírodní živelní pohromy úkony zpoplatňované podle sazebníku. Důvodem zrušení obou vyhlášek byla skutečnost, že osvobození, které bylo podle těchto vyhlášek přiznáváno, bylo převzato do zákona o správních poplatcích a jeho sazebníku.

§ 14

Účinnost

- (1) Tento zákon nabývá účinnosti třicátý den po jeho vyhlášení, s výjimkou uvedenou v odstavci 2.*
- (2) Položky 117A a 144A sazebníku nabývají účinnosti dnem odstranění kontrol na státních hranicích, stanoveném pro Českou republiku v rozhodnutí Rady Evropské*

unie o vstupu v platnost Úmluvy, podepsané dne 19. června 1990 v Schengenu, mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Francouzskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím a Nizozemským královstvím, k provedení dohody, podepsané dne 14. června 1985, o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích.

(3) Dnem odstranění kontrol na státních hranicích, stanoveném pro Českou republiku v rozhodnutí Rady Evropské unie o vstupu v platnost Úmluvy, podepsané dne 19. června 1990 v Schengenu, mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Francouzskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím a Nizozemským královstvím, k provedení dohody, podepsané dne 14. června 1985, o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, pozbývají platnosti položky 117 a 144 sazebníku.

V odstavci 1 je obsažena úprava nabytí účinnosti zákona. Ta stanoví, od jakého okamžiku se právní předpis stává účinným a je s to ovlivňovat vztahy/situace, na které dopadá, tzn., že od tohoto okamžiku lze podle tohoto zákona postupovat. Zákon nabyl účinnosti dnem 16. ledna 2005.

V odstavcích 2 a 3 je obsažena speciální právní úprava, která je na pomezí přechodných ustanovení, zrušovacích ustanovení a účinnosti. Oba odstavce jsou spojeny se vstupem v platnost tzv. schengenského prostoru.